

IV. FARMACEUTICKÝ DEŇ NÁRODNÉHO ÚSTAVU SRDCOVÝCH A CIEVNÝCH CHORÔB

Posledný aprílový štvrtok sa v priestoroch Národného ústavu srdcových a cievnych chorôb uskutočnil štvrtý ročník odbornej konferencie pod názvom Farmaceutický deň NÚSCH, a. s. Hlavnou témou podujatia bolo využitie výskumu a dát pri zlepšovaní zdravotnej starostlivosti.

■ Rozvoj v oblasti farmácie a medicíny je neoddeliteľne spojený s biomedicínskym výskumom a klinickým skúšaním nových liečiv, zdravotníckych pomôcok či nových liečebných a diagnostických postupov. Návrh výskumnej otázky, dizajn štúdie, príprava protokolu, formovanie výskumného tímu stoja na začiatku celého časovo náročného výskumného procesu. Výskum či štúdia sa nezaobídu bez spracovania, analýzy dát a interpretácie výsledkov. „Pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti sa generuje veľké množstvo dát a je potrebné previesť ich na poznatky s cieľom zlepšenia výsledkov pacientov. Vhodná analýza týchto dát zjednoduší zdieľanie údajov o zdravotnej starostlivosti medzi zdravotníkmi, poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti a verejnosťou,“ uviedla **PharmDr. Slávka Porubcová**, vedúca farmaceutka Nemocničnej lekáreň Národného ústavu srdcových a cievnych chorôb, a. s. (NÚSCH, a.s.) a dodala, že nedávna pandémia odhalila okrem iného to, ako ľahko sa môžu aj odborníci stratiť v obrovskom množstve odborných informácií a ako veľmi je dôležité poznať ich zdroj a úroveň dôkazov. Program 4. ročníka Farmaceutického dňa priniesol viacero zaujímavých prednášok, v rámci ktorých odzneli skúsenosti z oblasti výskumu a spracovania dát farmaceutmi z nemocničných, ale aj verejných lekární, lekármi s rozsiahlou klinickou a výskumnou praxou, experimentálnymi farmakológmi, či odborníkmi v oblasti hodnotenia zdravotníckych technológií a dátovými analytikmi. Účastníci mohli klásť otázky priamo alebo prostredníctvom aplikácie Slido. Organizátori pripravili podujatie s dôrazom na udržateľnosť a ochranu životného prostredia.

■ Odborný program konferencie otvorila **MUDr. Ivana Šoóšová, PhD., FESC**, primárka Ambulantného oddelenia NÚSCH, a.s. Pani primárka predstavila intenzifikovanú ambulantnú starostlivosť o pa-

cientov po infarkte myokardu. V rámci prezentácie boli zhrnuté princípy manažmentu po infarkte myokardu a rizikové faktory spojené s rekurentnými koronárnymi syndrómami so zameraním sa na potrebu zmeny životossprávy pacienta. Téma intenzifikovanej starostlivosti sa momentálne venuje pilotný projekt, ktorého cieľom je dôsledne manažovať kľúčové rizikové faktory so zámerom znížiť kardiovaskulárnu mortalitu a výskyt opakujúcich sa kardiovaskulárnych príhod.

■ Prezident Slovenskej lekárskej komory **PharmDr. Ondrej Sukeľ** sa vo svojej prezentácii venoval dátovému potenciálu verejných lekární a zmenám, ktoré nastali počas pandémie. Zaujímavé boli štatistiky poukazujúce na neštandardné terapeutické postupy a významný nárast výdaja niektorých liekov (inozínprabonex, azitromycín, erdosteín, cefixím, kodeín). Údaje o dispenzačných záznamoch počas pandémie korelovali s vývojom positivity. Údaje z verejných lekární tiež poukazujú na vývoj alopecie u pacientov v post covidovom období.

■ Využitie dát pri racionálnom používaní antimikrobiálnych látok v nemocničnom prostredí priblížila vedúca farmaceutka Nemocničnej lekáreň v Nemocnici akad. L. Déreya v Bratislave **PharmDr. Ľubica Slimáková, MPH**. Podľa Dr. Slimákovovej existuje niekoľko spôsobov, ako riešiť problém šírenia a vzniku antimikrobiálnej rezistencie a zabezpečiť, aby antibiotiká zostali účinné aj v budúcnosti. Základom je používať antimikrobiálne látky len ak je to indikované, zaviesť účinné opatrenia (usmernenia a postupy pre používanie antimikrobiálnych látok, cielené obmedzenia ich preskripcie a výdaja znemocničnej lekáreň, pravidlá ich schvaľovania) a zabezpečiť funkčnosť Komisie pre racionálnu antiinfekčnú liečbu, antibiotickú politiku a nozokoniálne infekcie. V nemocnici akad. L. Déreya došlo k zintenzívneniu činnosti kmisie, čo sa prejavilo

v znížení celkových nákladov na antiinfektíva o 24% a v znížení celkovej spotreby DDD na 1000 ukončených hospitalizácií o 26 %. Dr. Slimáková ďalej poukázala na to, že bodové prevalenčné sledovanie, ktoré realizovali farmaceuti Nemocničnej lekáreň, naznačilo priaznivý trend v skoršom prechode na perorálnu formu a v skracovaní dĺžky antiinfekčnej terapie

■ Nasledujúcim prednášajúcim bol **doc. PharmDr. Tomáš Tesař, PhD., MPH, MBA** z Farmaceutickej fakulty UK. Pán docent sa vo svojej prezentácii venoval hodnoteniu zdravotníckych technológií na európskej úrovni. Predstavil akým spôsobom členské štáty EÚ spolupracujú a ktoré projekty momentálne prebiehajú.

■ Pohľad na tému využitia dát v pražskom IKEMe priblížil vedúci farmaceut Nemocničnej lekáreň IKEM **Mgr. Michal Hojný**. Pán magister vyzdvihol úlohu spoluprácu v oblasti dátovej analýzy a nevyhnutnosť kvalitného IT tímu. Počas prezentácie bolo predstavených niekoľko príkladov použitia dát z pohľadu farmaceutu v IKEM. Nemocničná lekáreň IKEM zabezpečovala správne fungovanie očkovacieho centra. Viacerých účastníkov zaujal proaktívny prístup farmaceutov ku pacientom po očkovaní, ktorí mali k dispozícii nepretržitý kontakt na farmaceutu, ktorý prebral nahlásenie potenciálneho nežiaduceho účinku. Aktívna surveillance bola zabezpečená aj rozposlaním dotazníkov.

■ Druhý blok otvorila **RNDr. Mgr. Jaroslava Sokolová, PhD., MPH**, vedúca Oddelenia nemocničnej hygieny a epidemiológie Fakultnej nemocnice Trnava. Pani doktorka sa okrem iného venovala vysoko aktuálnej téme využitia umelej inteligencie v zdravotníctve a to v rámci aktívneho monitoringu infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou a antimikrobiálnych rezistencií. Predstavila tiež prípady z vlastného pracoviska, ktorými

Členky organizačného výboru s pozvanými hosťami.

dokázali výskyt niektorých antimikrobiálnych kmeňov redukovať.

■ Potenciál dát na Slovensku priblížil zdravotnícky analytik **Martin Smatana, MSc.** Vo svojej prednáške sa zameriaval na príklady a príčiny súčasného stavu. Podľa M. Smatana Slovensko má od roku 2013 centralizované dáta o všetkej uhradenej starostlivosti, a to dokonca v detaile na každého jedného pacienta. Jeden z najaktuálnejších prípadov využívania dát na tvorbu zdravotného systému je podľa M. Smatana reforma nemocničnej siete. M. Smatana ďalej zdôraznil, že dáta sa v našom systéme využívajú aj pri iných účeloch ako sú veľké reformy, či prerozdelenie poisťného medzi poisťovňami. Na makro úrovni je najčastejšie ich využitie napríklad vo farmakoekonomike. Nie všetky dáta sa však podľa zdravotníckeho analytika využívajú, aj keď je ich potenciál výrazný.

■ O úlohách novej národnej HTA agentúry na Slovensku informoval zástupca riaditeľa **MUDr. Matej Palenčár**. Národný inštitút pre hodnotu a technológie v zdravotníctve (NIHO) vznikol 1. 1. 2022 ako národná agentúra pre hodnotenie zdravotníckych technológií. Od Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky prebral úlohy v hodnotení zdravotníckych technológií. Hlavnou úlohou je hodnotenie technológií s najvyšším dopadom na ročný rozpočet verejného zdravotného poistenia a stanovenie, či spĺňajú kritériá kategorizácie. NIHO hodnotí klinické aspekty novej technológie na základe klinických štúdií v kontexte národných a medzinárodných odporúčaní, farmakoekonomický model, jeho vstupy, vzorce a výstupy, ktoré predložil držiteľ registrácie technológie. Výstupom je hodnotenie, ktoré popisuje predmetné ciele ochorenie, štandard liečby, konkrétnu

technológiu, jej dôkazovú bázu v oblasti účinnosti a bezpečnosti v porovnaní s relevantnou nahrádzanou liečbou, rozbor nákladovej efektívnosti a dopadu na rozpočet. Podľa Dr. Palenčára hodnotenia priniesli do kategorizácie detail a kategórie informácií, ktorý často nemajú dostatočne pripraveného adresáta. Ambíciou nového spôsobu prístupu k hodnoteniam je prenieť tento detail na celý systém kategorizácie.

■ Na záver druhého bloku poukázal **Ing. Michal Jakubík**, zo spoločnosti MIA Solutions, s.r.o., generálneho riaditeľa konferencie, dôležitosť správneho manažovania dokumentov a dát, napríklad v procese zberu dát pri realizácii rôznych štúdií.

■ Prácu s odbornou literatúrou priblížili na téme výpadku liekov **PharmDr. Veronika Slezáková, PhD.** a **PharmDr. Diana Rapčanová** z Nemocničnej lekáreň NUSCH, a.s. Podľa Dr. Slezákovskej nedostupnosť liekov je problém, s ktorým sa v poslednej dobe intenzívne stretávajú verejné aj nemocničné lekáreň. V niektorých prípadoch je možné vypadnúť liek nahradiť jednoduchou generickou substitúciou, prípadne zabezpečiť dovoz lieku zo zahraničia. Jedným z možných riešení je určenie vhodnej farmakoterapeutickej alternatívy k nedostupnému lieku. Dr. Slezáková zdôraznila, že práve pri hľadaní farmakoterapeutickej alternatívy liekov je práca s medicínskou literatúrou neodmysliteľnou a potrebnou zručnosťou pre každého farmaceuta. Vo svojej prednáške popísala proces rešeršovania medicínskej literatúry a jej kritické zhodnotenie. V ďalšej časti predstavila vybrané databázy, ktoré využívajú pri dohľadávaní informácií o liekoch. Dr. Rapčanová prehľadným spôsobom predstavila niektoré z praktických zdro-

jov a databáz, ktoré využíva vo svojej každodennej praxi nemocničnej farmaceutky.

■ **Doc. PharmDr. Anna Paul Hrabovská, PhD.** z Farmaceutickej fakulty UK a Slovenskej zdravotníckej univerzity predstavila za kolektív autorov výsledky výskumu zameraného na študovanie butyrylcholinesterázy ako možného prognostického markera ťažkej formy COVID-19. Prednáška bola koncipovaná tak, aby účastník pochopil akým spôsobom sa pripravuje projekt, ktorý prepája experimentálnu farmakológiu a závažné ochorenie ohrozujúce život pacientov.

■ Oblúbenej farmaceutickej téme, podávania liekov výživovými sondami, sa venovala za kolektív autorov **PharmDr. Kristína Lajtmanová** z Nemocničnej lekáreň NUSCH, a.s. Dr. Lajtmanová predstavila časť výsledkov projektu, ktorý je venovaný in vitro podávaniu liekov rôznymi typmi výživových sond. Prezentované dáta sa venovali podávaniu antitrombotík.

■ Posledný blok otvorila **PharmDr. Kristína Szmicseková, PhD.** z Nemocničnej lekáreň NUSCH, a.s., ktorá sa ako nemocničná farmaceutka venuje výskumu v klinickej praxi. Dr. Szmicseková odpredentovala za kolektív autorov prvotné výsledky štúdie, ktorá sa venuje stratifikácii pacientov s ochorením cievneho systému na základe aktivity butyrylcholinesterázy. Veľmi zaujímavé bolo predstavenie celej vízie projektu, ktorému sa Dr. Szmicseková venuje už od svojho magisterského štúdia – najskôr na animálnych modeloch, momentálne v klinickej praxi. Dôležitosť etiky v biomedicínskom výskume vysvetlila Mgr. Katarína Kováčová. Potreba posudzovania etiky bola vysvetlená na niekoľkých prípadoch zlyhania z minulosti, ktoré by sa už dnes nemali opakovať.

■ Na záver priblížila **PharmDr. Slávka Porubcová** z Nemocničnej lekáreň NUSCH, a.s. prvotné výsledky biomedicínskeho výskumu PHAROS. PHAROS je výskum nemocničných farmaceutov NUSCH, a.s., ktorý sa zaoberá intervenciou farmaceutov pri príjme a prepustení z Oddelenia cievnej chirurgie NUSCH, a.s. a hodnotí povahu, výskyt a mieru navrhovaných riešení farmakoterapeutických problémov. PHAROS je prvý projekt takéhoto druhu na Slovensku.

*PharmDr. Kristína Lajtmanová
Národný ústav srdcových a cievnych chorôb, a.s.*